

HILETA ZIBILAK

Gero eta gehiagoren aukera, baina oraingoz minoritarioa

Erljioak garrantzia galdu du gure bizitzetan, baina oraindik presentzia handia dauka gure heriotzetan. Hileta erritu katolikoek gainbehera ez da, inondik inora, beste arloetako elizkizunena bezain nabarmena. Hileta zibilak etorkizunean nagusi izango direla iragarrita dago, baina oraingoz oso gutxiren hautua dira, gero eta udal gehiagok horretarako espazioak eskaini arren. Heriotza-erritu zibilen nolakotasuna, izan ere, eraikitze fasean dago oraindik, Iñaki Olaizola adituaren esanetan.

| UNAI BREA |

BIZITZA OSOAN ingeniari aritu eta gero, 60 urterekin –duela hamar-kada bat inguru– erretiro goiztiarra hartu eta antropologia ikasten hasi zen Iñaki Olaizola donostiarra, baita doktorego tesia egin ere. Geroztik, heriotzarekin zerikusia duten gaiez ikertzen dihardu buru-belarri. Gehien aztertu duen arloetako bat hileta zibilak dira: “Ez daukat datu zehatzik, baina gero eta erritu zibil gehiago egiten da. Pertsona batzuek ez dute pentsatu nahi beren heriotza-errituaz, nahiago dute gaia saihestu eta ez dute horretaz hitz egiten, baina gero eta gehiagok agertzen dute interesa”.

Interes horren ondorioz, hileta zibilak suspertzen ari dira, Olaizolaren aburuz. Baina eraikitze-lanetan daude oraindik;

GOIENA KOMUNIKAZIO TALDEA

Hileta zibila Arrasaten.

esan nahi baita, momentuz ez dagoela argi nolakoa izan behar duen hileta zibil batek.

“Sortzen ari den zerbait da, eta ez dago eredu bakarra”. Olaizola hileta zibiletara joaten da eta jendeari galdezka hasten zaio: zer ari gara ospatzen hemen? Festa, agurra, omenaldia? Inork ez dauka argi, nork bere erara bizi du. Hori bai, banan-banan galdezka hasita bakoitzak nolakoa nahi lukeen bere heriotza-erritua, “jai eguna izan dadila” erantzuna gailentzen dela dio ikerlari donostiarrak. Alegia, ez dadila izan atsekabe edo dolu eguna.

“Erritualaren eraikuntza horretan, elementu amankomun batzuk nabarmentzen hasi dira”, dio Olai-

FUNERARIA GONZALEZ
EHORZTETXEA

Baltsamazio, kontserbazio eta berreiraketan adituak

Beilatoki guztiak, errausketak, Aseguruekin ere lan egiten dugu

Munalurra 8, Usurbil (Gipuzkoa)
☎ 943 362 163 | 660 388 652

TABISA
BIDASOAKO BEILATOKIA

IRUN
Anaka 11
943 61 54 57

... eta lasaitasunean betiko inguru goxoa

HONDARRIBIA
San Pedro 49
943 64 54 57

zolak. Horietako bat litzateke hildakoaren biografiari garrantzia ematea, haren bizitza gogoratzea, baina ez haren hutsegite edo akatsak zurituz, edo ez behintzat sarritan egin ohi den hein berean. Senide edota lagunak hitza hartzea izango litzateke beste elementu bat. Baita musikari protagonismoa ematea ere, normalean hildakoaren gustukoa zena.

Biografia bakoitzari bere agurra

Gako-hitza pertsonalizazioa da, alderdi biografikoa nabarmentzea. “Hori da elizaren errituaretan falta dena”, uste du Iñaki Olaizolak, “batzuetan bi pertsonaren hileta egiten da aldi berean, bien izenak aipatu eta kito, mezak aurrera jarraitzen du; hori trufatzea da, pertsona bakoitzak bere erritua behar du, eta gaur egun ukitu pertsonal hori ematea apaizaren borondatearen menpe dago”. Oro har, hileta erlijiosok –katolikoek behintzat– ez dute transmititzen horrelako ekitaldi batek transmititu behar duen emozioa, Olaizolaren iritziz.

Eliza katolikoak trokelatuta egiten ditu hiletak, pertsonalizatu gabe. Besteak beste, ezin dutelako. Hartara, gutxitan aipatzen den datua ekarri nahi du gogora Olaizolak: langile falta. “Gutxi gorabehera populazioaren %1 hiltzen da urtero. Horrek esan nahi du Hernani batean, esaterako, 200 lagun inguru hiltzen direla denbora tarte horretan. Denak erlijiosoak balira, 200 hileta elizkoi liraterke. Eta apaiz bakarra dago denentzat. Ez dago azpiegiturarik hori behar bezala antolatzeko. Gizarte zibila, aldiz, ari da prozesua eraikitzen”.

Ari da, bai, baina astiro. Erreportaje hau egiteko gurekin mintzatu diren guztiek esan dute geldiezina dela Olaizolak aipatzen duen eraikitze-prozesu hori, baina oraingoz oso presentzia txikia duela. Tamalez, datu gutxi

Ibaola Harriak hilerri ateoan, Villabuenan (Araba). Joseba Ibañezek 2012ko urtarrilean ireki zuen hildakoen errautsak “modu ordenatuan” gordetzeko aukera hau, baina oraindik ez du jaso eskaririk.

dago. Eskuratu ditugun apurretatik, ia denak Frantziako Estatuari dagozkie: PFG ehorztxe-elkarteak iaz egindako azterketa baten arabera, Frantzian hiletan %30 dira zibilak. Hego-mendebaldean, Ipar Euskal Herria barne, %25eraino jaisten da portzentaje hori. Hori bai, gorpua errausten den kasuetan %53k aukeratzen du erritu zibila (estatu osoko datua). Korrelazioa ez da erabatekoa, ezta gutxiago ere, baina badago nolabaiteko lotura erritu motaren eta gorpua erraustu edo lurperatzearen artean. Badirudi azken agur katolikoa nahi dutenek joera handiagoa dutela lurperatzea hautatzeko. Hala ere, errausketa kopuruak azken urteetan izan duen gorakada handiak ez du isla erritu zibil kopuruan.

Nonbait, beste arlo batzuetan –ezkontzetan, berbarako– agerikoa den sekularizazio prozesua ez da indarrez iristen ari bizitzaren amaieraren kudeaketara. Datu zehatzik izan gabe ere begi-bistakoa da hori. Azken urteetan Hego Euskal Herriko gero eta udal gehiagok onartu dituzte hileta zibilak arautzeko ordenantzak; beste asko onartze bidean

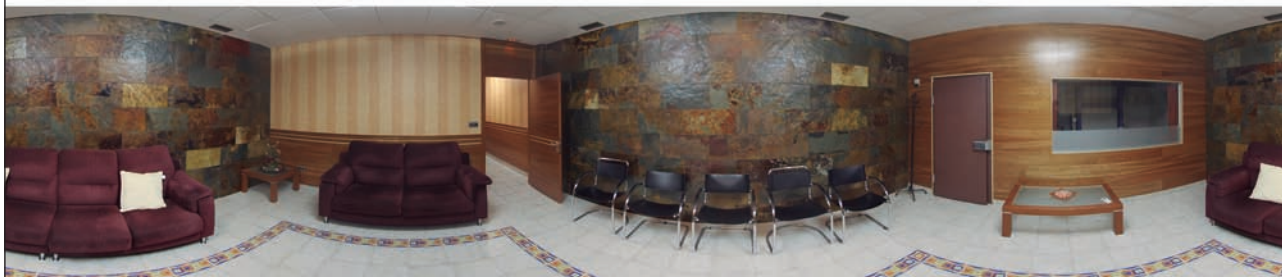
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

LEA-ARTIBAI

Artabide 24 · 48700 ONDARROA

☎ 946 166 212 / 946 830 960

659 879 268

HILETA ZIBILAK

WWW.SANTURTZI.COM

zinegotziek zeremoniaren gidari aritzeko aukera, ezkontzetan bezala, baina gero pentsatu genuen oso une pribatu eta pertsonalak direla, eta hobe zela familia eta lagunengandik aparte inor ez egotea”.

Bi orduko erabileragatik 50 euro kobratzen dute Santurtzin, baina ordenantzak indarrean daramatzen hamabost hilabeteetan zero euro jaso dute. Ez, jendeak ez du ordaindu gabe alde egiten; besterik gabe, oraindik ez da izan aretook erabiltzeko eskaririk. Kontuan izan 450 pertsona inguru hiltzen direla urtero hirian, Hego Euskal Herriko heriotza-tasa aintzat hartzen badugu.

daude. Gauza handirik ezin arautu, ordea, hurkoari agurra ematea kontu pribatu samarra baita. Besterik gabe, udalek toki zehatzak atondu dituzte zeremonia horietarako, dela areto bat, dela plaza bat... eta haiek erabiltzeagatik tasak ezarri. Kasuren batean, Arrasaten esaterako, hiletan gidari lanak egiteko boluntarioak eskatu dituzte, baina normalean erritua antolatzen duenari lekua eskaini eta gainerako guztia haien esku uzten da.

Udalek aretoa eskaini bai, baina...

Halako ordenantza bat onartu duen udaletako bat Santurtzi da. Lezo Urreiztieta zinegotziak dioskunez, bi areto dauzkate egokituta horretarako; bata, hogeit hamar lagunentzako modukoa, udal hilerrian bertan; bestea, ehun pertsona hartzeko gai dena, hiri erdian. Atontzea, kasu honetan, hustearen sinonimotzat har liteke. “Espazioa hutsik dago eta zuk nahi duzuna ipini dezakezu erabiltzen ari zaren bitartean: gurutze bat zein ikur komunista bat. Hasieran aztertu genuen

Santurtziko Udalak inolako sinbologiarik gabeko areto txiki bat prestatu du hilerrian, edozein motatako zeremoniak egin daitezten. Oraingoz inork ez du erabili.

Hileta erlijiosoak beherantz, baina oso pixkanaka

Santurtziko kasua ez da salbuespena. Gaur egun dozenaka udalerririk zerbitzua eskaini arren, eta jendartean aldeko giroa izan arren, oso hileta zibil gutxi egiten da. Edo behintzat, oso gutxi egiten da udal aretoetan; hortik kanpo, ez dago jakiterik.

Edozein kasutan kopurua zeharo txikia da, ehortzetxei kasu egitera. Hileta edozein motatatakoa dela ere, ia hildako guztiak haien eskuetatik igaro behar dira. Haiek arduratzen dira, halaber, elizarekin harremanean jar-tzeaz, familiak hileta katolikoa eskatzen duenean. Bi ehortzetxerekin hitz egiten dugu, bata Getxon eta bestea Iruñean, eta bietan esan digute familia gehienek oraindik bide hori hartzen dutela. “Gaur-gaurkoz, hiltzen den jende gehiena giro erlijiosoan hazitakoa da, eta senideek horren araberrako hileta antolatzen dute, batzuetan hildakoak hala adierazi zuelako bizirik zegoen bitartean, besteetan familiak uste duelako horixe litzatekeela

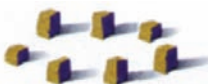

Zarautz

Hileta Zerbitzuak

Araba kalea, 35 · Zarautz (Gipuzkoa)

☎ 943 894 937 / Faxe: 943 894 941 · harrespil@harrespil.net

Harrespil

Hilerri eta Hileta Zerbitzuak

Euskalduna

Hileta Zerbitzuak

Amilaga, 39 · Bergara (Gipuzkoa)

☎ 943 761 299 / Faxe: 943 761 299

Hilerrien gestioa · Hileta zerbitzu orokorrak · Zerbitzu iraunkorrak · Koroak · Eskelak

haren nahia”, esan digute bietan, oso antzeko hitzekin. “Belaunaldi oso bat igaro beharko da hileta erlijiosoaren gainbehera nabarmena izateko”.

Getxoko Sarria ehorztetxeko langile batek argitu digunez, igaritzen da hileta erlijioso eskatzen dutenen kopurua gutxituz doala, baina oso apurka. Bestalde, horrek ez du esan nahi elizara joateari uko egiten dioten guztiak hileta zibila antolatzen dutenik; besterik gabe, ehorztetxeak ez daki familiak zer hautu egiten duen. Edozelan, gehien-gehienek “betikoari” eusten diote. Datu bakarra lortu dugu joera horri buruz: Gipuzkoako ehorztetxeen estimazioaren arabera, hileta ez-erlijiosoak %5 besterik ez dira herrialde horretan. Salbuespen bat Eibar da, erritu zibilek hamarkadetakoa tradizioa duten herria.

Mendetako eskarmentuaren pisua

“Hileta katolikoek indarra galduko dute etorkizunean, baina egia da oraingoz eusten diotela”, dio Iñaki Olaizolak. “Ez dugu ahaztu behar heriotza dela Elizaren espezializazio nagusia. Zenbat mende izan

dute beren erritua egituratzeko? Zeremonia politak dauzkate, musika, organoa... Hitz batean, materiala daukate. Familia edo lagun talde gehienek ez daukate horren alternatiba eraikitzeke behar den indarra. Nik ikusita dauzkat Holandan kanpoko pertsona batek gidatutako hileta zibilak; ondo jantzitako gizon bat, ekitaldi solemnea... Profesionalizatu beharko litzateke kontua? Hileta zibiletarako zeremonia-buru lanbidea existitu beharko litzateke? Zalantza daukat, baina agian bai”.

Zeremonia-buruaren auziaz zalantza egin arren, Olaizolak argi dauka lekuarekikoa: leku bereziak behar dira hileta zibiletarako. Leku antropologikoak, bere hitzetan. “Erakargarriak izan behar dute, gozoak, beroak, bertan daudenei talde barruan sentiarazten dietenak... Uste dut gizarteak eskubidea daukala horrelako lekuak eskatzeko, eta ausartagoa naiz, kontu handiz

esango badut ere: uste dut elizak gizarte zibilari itzuli beharko litzaizkiokela”. Ikusiko al dugu halakorik bizitza honetan? ■

Hileta zibil guztien elementu amankomun bat alderdi biografikoa nabarmentzea da, hildakoaren bizitza gogoratzea

Hainbaten ustez, belaunaldi oso bat igaro beharko da hileta erlijiosoaren gainbehera nabarmena izateko

Moyua

hileta zerbitzuak

Zure momentu zailtarako

☎ 943 783 447 / 617 442 466

Otadui Gotzaina kalea, 27
20560 Oñati (Gipuzkoa)

mmoyua@telefonica.net

www.tanatorio-guipuzcoa.com